

Al creador del Teatro Catalá

L' ÚLTIM TRIBUT

A FREDERICH SOLER

Ha mort lo mestre. Catalunya està de dol. Frederich Soler, fill de sas obras, passarà a la historia de la civilisació catalana per la part immensa que prengué en lo renaixement de nostra moderna literatura.

Guiat per una afició innata y per son instint genial dedicà 'ls primers anys de la seva joventut al cultiu de las lletres, quan ni ell mateix sabia ni sospitava tot lo que valia. Lo públich lo conegué per la manera que tenia de ferlo riure, y alguns anys després l' admirà per la manera que tingué de ferlo eternir, y de arrencarli llàgrimas.

Ab sas primeras obras, perfectament adaptadas a las aficions y gustos de la multitud de l' época en que aparequeren, alcanzá una popularitat tan rápida com immensa. Fundá ab ellas lo *Teatro ca-*

talá: un teatro popular, irgenuo, exhuberant de vida, mirall de nostras costums, animat ab la presencia de centenars de personatjes típics, trets de la vida real y transportats a la vida de la escena.

L' arrancada de Frederich Soler, mes felis que la de tots los seus predecessors, siguié la definitiva, la triufant, la que causá estat, la que avuy, després de mes de trenta anys, encare dura.

Centenars de autors mes ó menos afortunats, en aquest periodo de temps, han sembrat a mans plenas llevors intellectuals, en lo camp immens, assahonat pel geni de Frederich Soler. Catalunya ha tingut desde alashoras una verdadera institució que no posseheixen tots los pobles dotats de vida propia.

Y enamorat de la seva obra, incansable en lo treball, assedegat de gloria, consagrà tota la seva existencia a donar aliment a aqueix mateix Teatro catalá, que 'l contá sempre, gracias a la exhuberancia de la seva imaginació y al vigor de la seva inteligencia, com son puntal mes ferm y mes robust.

Poeta havia nascut y poeta fou sempre.

No 's limitá al sol cultiu del teatro. Picat en l' amor propi y volent respondre als que 'l befavan per dirigir-se únicament al vulgo en sas xistosos primicias escénicas, tot de un plegat revelá lo que valia ab hermosas composicions liricas y narrativas, que han quedat estotjadas com joyas de gran válua en los volums de nostres *Jochs Florals* y en importants coleccions, tan nutridas com espléndidas.

Tituls honorífichs guanyats en noble lluyta, com lo de *Mestre en gay saber*; demostracions populars com la que li tou tributada pel *Centre Catalá* en la vila de Hostalrich, ahont havia escrit *Las Joyas de la Roser*; distincions académicas, com la concessió del premi de la Reyna Regent que li feu la *Espanyola de la llengua*, considerantlo autor del millor drama estrenat a Espanya durant l' any 1887; tots aquests triunfos que cedian en son propi prestigi y en gloria de la terra catalana, acabaren de enaltir sa poderosa personalitat literaria.

Aixís se compren que 'l dol que ha produhit la seva mort haja sigut general aqui y per tota Espanya.

Nosaltres, afigits pels torments que li causá sa llarga y dolorosa malaltía, 'ns hem sentit ferits en lo mes fondo de l' ánima al veure'l desapareixer del mon dels vius.

Sols la idea de que sucumbint ingressava en la vida de la immortalitat, ha pogut en part consolar-nos.

Lo poble de Barcelona desfilá divendres per davant de son cadáver exposat en la Sala de descans del *Teatro Romea*, convertida en capella ardent. Lo mateix poble, al dia següent, dissapte, s' associava als túbnebres honors que li eran tributats ab motíu de son enterro, y que adquiriren las proporcions de una verdadera apoteosis.

Una modesta corona, y una pluja de flors y de llores siguié en tal ocasió la nostra carinyosa despedida al cadáver del amich del cor y del admirat poeta.

Mentres arriba l' hora de que sos restos vajan a inaugurar lo Panteón de Cataláns ilustres, y en tant tenen provisional hostatje en lo sepulcre que l' admiració del poble catalá erigí en honor del immortal Clavé, rebí 'l poeta y l' amich lo tribut de las llágrimas de

La Redacció y l' empresa de
LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

FREDERICH SOLER

Era un fill del poble com ho han sigut casi totes las eminençias que han sobresortit á Catalunya en lo present sigle pera gloria de las lletras y las arts; era un fill del poble com Clavé, com Marián Fortuny. Tenia Frederich Soler la innata vocació de las lletras, l'instint del teatro, una imaginació brillant y una fantasia poderosa unidas á un gran amor á la gloria y á la popularitat.

Nascut en modesta esfera y havent quedat orfe de pare y mare ans de cumplir l'edat de 10 anys, no tingué ocasió de freqüentar las aulas universitarias, ni tan sols las del Institut de segona ensenyansa. Sols pogué cursar primeras lletras, entrant desseguida á exercir l'ofici de rellotjer.

Resulta assombrós que sobre aquesta base tan restringida logrés aixecar l'edifici de la séva celebritat literaria. Sense haver adquirit estudis clássichs, ni coneixement de idiomas que permeten penetrar las més íntimas bellesas de las obras mestras de las literaturas extrangeras; sense altre guía que 'l séu instint y 'ls concells dels primers amichs que 'l conegueren, se llansá á produhir, y de l'any 60 al 95 visqué entregat sense descans á la febre de la producció, no sent aquest l'estat més propici pera madurar, per medi del estudi los dons naturals de la séva privilegiada inteligencia.

Es precis tenir en compte totes aquestas circumstancias inicials pera compendre no sols la naturalesa, sino també 'l mérit especial de las obras que ab tanta prodigalitat produhí lo popular poeta catalá.

Coincidi sa primera joventut ab lo moviment romántich que predominava en la literatura ab imperi incontrastable. Víctor Hugo y Zorrilla en la poesia; Walter Scott y Dumas pare, en la novela; García Gutierrez y Hartzembusch en lo

teatro degueren ser los autors predilectes de Frederich Soler, en aquella primera edat de las ilusións y dels nobles y generosos impulsos. Tot un devassall de sentiments exagerats y de passións desbordadas; tot un mon de misteris, en lo qual tan gran paper jugavan las galerias subterraneas y las portas secretas, lo punyal venjador y 'l veneno; tota aquella poesia teixida ab raigs de lluna, hagueren de deixar en la séva imaginació ferments poderosos destinats á desenvoluparse un cop extingidas las riallas de sos singlots poétichs y 'ls pintorescos quadros y tipos populars que campejan en sas obras escénicas de la primera época.

Quan girá 'ls ulls á la literatura pretenciosa, torná á ser lo romántich que s'havía nudit en las solitarias lecturas y en las efussivas admiracións de sa primera joventut.

Gran admiració causá á molts que l'autor de las gatadas se transformés en poeta romántich, y no obstant res hi ha mes natural y explicable per lo que acabém de consignar.

Tot aquell periodo de las gatadas, que li valgueren tan rápida popularitat, ab tot y ser aqueixas obras tan espontaneas y exuberants de bon humor, forma una especie de paréntesis en las sévas inclinacións literarias. Frederich Soler era jove y Barcelona en aquell temps tenia verdadera passió de riure.

Y ell mateix per seguir la corrent se reya dels séus ídols, fentne la parodia *L'últim Trençalós* es una llegenda romántica desnaturalisada de la manera més cómica; *L'esquella de la Torratxa* es la parodia del drama romántich *La campana de l'Almudaina*; *Lo cantador*, la parodia del drama romántich *El Trovador*; *La vaquera de la piga-rossa*, la parodia del drama romántich *La vaquera de la Finojosa*; *La venjansa de la Tana*, la parodia del drama cabalaresch *La venganza catalana*; *Lo castell dels tres Dragóns* la burla de la vida feudal; *Los héroes y las grandezas* l'escarni de la tragedia clássica.

Comensá Serafi Pitarra rihentse dels séus ídols, perque respirava una atmósfera propicia á la broma y la gatzara.

UN ASTRE QUE S' APAGA

¡Plora, plora Catalunya,
al teu fill sempre estimat!

¡Lo brillant sol de tas lletras
s'enfonza en l'eternitat!

Hasta l' ayre respirable semblava fer pessigollas als barcelonins dels anys 60 al 66. Era aquella l' època de las grans bromassas del Carnaval fomentat per la memorable *Societat del Born*; dels balls de la Paloma en los quals los artistes apuravan sas cómicas inventivas; de la fundació dels Tallers Gavilán y Rull, centres de bon humor inagotable; de la existencia de una multitud de societats que á porta tancada feyan parodias de certámens y representavan obras picarescas de un color tan pujat, que avuy donarian atachs de nervis á l' Associació dels Pares de Família.

En un de aquests centres s' iniciá en Frederich Soler ab una obra famosa. Contragué relacions per tal motiu ab una tertulia d' estudiants de Dret, joves aixerits tots ells, tots ells ilustrats, que no pogueren menos de admirar las extraordinarias aptituds de aquell nou company. L' estimularen ab sos aplausos, ab sas riallas francas y expontáneas, y com sia que la séva botiga de rellotjer estava oberta tot lo dia y 's trobava á péu plá, se convertí desde aquell instant en lo punt de cita de tots ells, ahont ab lo contacte de tants ingenis, brollava sempre la xispa viva y animada.

Mes tart las bromas casulanas se portaren al públich ab l' *Esquilla de la Torratxa*. ¡Quín éxit mes colossal la séva primera representació en lo Teatro del Odeón, á cárrech de la Societat *Melpómene*! ¡Y quina pressa á apoderarse de l' obra afortunada, todas las empresas cultivadoras del género cómich! Y 'l públich ¡quín afany de assistir á las representacions y quina manera de riure!...

L' acció de l' obra era extremadament cómica, los xistes groixuts, lo lienguatje gráfich: algunas de las frasses que deyan els personatjes passaren á la conversa vulgar com verdaderas *muletillas*... L' obra havia nascut en bona saó y al instant surgian com per generació expontánea altres autors, mes picarescos, mes intencionats, mes aixerits que 'ls vells Robrenyo y Renart y Arús que anteriorment, encare que ab menos enginy y en circunstancias menos propicias, havian intentat donar vida al *Teatro Catalá*.

Y Frederich Soler, no descansava: los séus originals anavan apareixent en la colecció dels *Singlots Poétichs*, y novas obras passavan á las taulas, donant vida á la Societat *La Gata* instalada al *Odeón*.

La séva celebritat creixia per moments arrullada pels éxits... Pero era impossible que sigués duradera, si no cuytava á cambiar de género. Las riallas també s' agotan. Buscá llavoras un nou camí, y féu entrada de caball siciliá en lo drama de costums ab tipos de la terra.

En lo séu cultiu se li adelantá de alguns mesos Eduart Vidal Valenciàno ab la séva producció *Tal farás tal trobarás*, que sigué rebuda ab extraordinari aplauso. Pero *Las joyas de la Roser* escritas á Hostalrich durant l' epidemia del any 65, alcansaren desde 'l primer dia 'ls honors de l' ovació.

Lo públich se sentí vivament emocionat. Las riallas de altres temps se tornaren llágrimas de ternura.

Las *Joyas de la Roser* de acció melodramática, ab no pochs recursos artificiosos, presenta un conjunt de tipos admirables, per son color y per la vida que 'ls anima. També l' obra caygué en bon terreno, iniciant una nova modalitat escénica y escitant á un numerós aplech d' escriptors á cultivar lo teatro serio.

Per aixó, si res mes hagués fet Frederich Soler, tan gran sigué l' influencia de son primer drama, que per haverlo escrit mereixeria sempre 'l títol de creador del *Teatro catalá*.

Pero ¿zell deturarse? ¿zell dormirse sobre 'ls llorers? ¡Impossible!

Los estímuls de la gloria, 'ls afanys de la popularitat, lo vértich del teatro, ja no 'l deixaren en los vintinou anys que han mediat desde l' estreno de las *Joyas de la Roser* fins á la séva mort. Y continuá produhint sense descans, ab variada fortuna, lluytant sempre, sentint alternativament las ubriaguesas dels grans éxits, y las amarguras de las decepcions. Ell sol sostingué temporadas enteras del *Teatro catalá*.

Y hagué de anar evolucionant. Tal com s' havian agotat las riallas de la bona época de las gatadas, anavan envelhint també 'ls dramas y comedias de costums en los quals hi predominan la pintura de tipos y las sorpresas inesperadas. Novas corrents dominavan en lo teatro. Pujava 'l nivell literari. La crítica s' anava mostrant cada dia mes exigent.

Frederich Soler ho sentia, ho palpava y cambiá radicalment de manera, y sentí germinar aquellas llevors románicas de la séva primera joventut.

D' aqui data 'l poeta lirich, que tant s' esforzá fins á conseguir la sanció dels Jochs Florals, y l' alternativa ab las primeras figuras de nostre renaixement literari, que durant l' época de las *Gatadas* y del *Grá y palla* l' havian mirat ab tant desvio.

Cultivá, al mateix temps que la poesia dramática, la lirica y la poemática.

S' enamorá del género tendenciós. No sigué indiferent á las creacions echegarayeccas, com tampoch á las que donavan á l' escena alguns elements de procedencia exclussivament lileraria dintre del nostre renaixement.

Previ l' estudi detingut y cronològich de las sévas obras sería facilíssim anar destriant las preocupacions que l' obsessionavan, durant aquesta época en que hagué d' escriure baix la pressió de tan contraposats estímuls. Ell tenia format al séu públich y 'l séu quadro de actors, y si á n' aquests últims els hi donava 'ls parlaments que li exigian pera lluhirse á competencia, no s' atrevia á rompre resoltament ab aquell, deixant l' éxit qu' ell creya cert, pel duptós.

Ab tot aixó sentia cohibida aquella expontaneitat, aquella frescura, secret dels séus triunfos primitius.

* *

Per aixó posá prompte cabells blancs.

Era además nerviós, impresionable, propens á forjarse confictes, qu' en la séva imaginació adquirian proporcions desmesuradas.

La representació de una obra se convertia per ell en una causa de neguit y de frisansa. Casi sempre sortia al encontre del éxit, sense considerar que l' éxit es boig com la fortuna, y no sempre qui 'l busca 'l troba.

Los séus nervis estavan en tensió continua. La séva salut, forsosament, havia de resentirse de aquélla escitabilitat avassalladora.

En las sévas conversas era donat á la paradoxa. Pintoresch, gráfich, trobava sempre frasses inesperadas, imatjes y comparacions vivas, consideracions y arguments emanats de la fantasia, que si no convencian enlluhernavan.

Era un pródich del ingeni.

Tenia bon cor. Molts esplotavan lo séu temor á las censuras. Lo séu carácter era fort per la resistencia; molt débil per l' agressió.

De costúms senzillas, portava una vida modesta, sense desvaneixements. Anys enrera adquirí la rectoria vella de Cervelló, ahont solia passar la temporada d' estiu, rodejat de objectes perteneixents á las passadas centurias. Mes tart comprá una casa de camp á Campins, en las faldas pintorescas del Montseny.

Durant la séva última malaltía sentia verdader afany per trasladarse allí. En los rigors del hivern, esperava que 'l temps millorés pera realisar aquest desitj, que exposava ab gran anhel á sos fills y á sos amichs més íntims.

¡Pobre Soler! La mort havia de fer presa en ell, després de una agonía de vuit mesos. Vuit mesos justos se cumpliren 'l dia en que sucumbí desde l' última vegada que intentá sortir de casa. Volia arribarse al *Teatro Romea*, y no tingué esma de passar de l' embocadura del carrer de 'n Roig, situat casi davant mateix del séu domicili. Regressá á l' habitació de ahont ja no havia de sortirne sino mort.

Allí, entre 'ls més grans sufriments, s' aná extingint aquella existencia tan fecunda y gloriosa, tan treballada pels afanys de la producció intelectual, tan combatuda per la lluyta literaria de todas las horas, de tots los instants.

Lo séu temperament, sigué sens dupte son major enemich; pero sigué també l' incentíu de la séva gloriosa carrera y de la séva inmensa y justa popularitat.

P. DEL O.

COINCIDENCIA SINGULAR

«A causa del atrás en que 's troban las obras del Panteon de cataláns ilustres y aceptant lo generós oferiment de D.ª Aurea Clavé, lo cadavre del insigne autor dramátich don Frederich Soler será enterrat en lo panteon del ilustre fundador de las societats corals.»

La lectura d' aquesta gacetilla va causarme una impressió extranya, inexplicable.

¿Per qué?

Perque la reunió, en la mateixa tomba, dels restos del gran Clavé y 'ls del creador del *Teatro catalá*, reunió de-

guda al atzar—ja que 'l dia avants del enterro ningú pensava en ella—era, al meu entendre, una coincidència raríssima, en la qual me sembla véurehi un dit misteriós, una casualitat extranya y digna de recordarse.

¿Quina fou la primera producció qu' en Soler doná á la llum pública?

Fins ara, lo més antich que d' ell se coneix, posat en lletres de motllo, es la parodia de *Il Profeta*, ópera estrenada á Barcelona l' any 1863. Ningú, ni en almanachs, ni en col·leccions, ni en periódichs ha trobat de la ploma de 'n *Serafi Pitarra* lo menor rastre. En totas las biografías que d' ell he vist, consta 'l mateix punt de partida: primera treball publicat de don Frederich Soler: Any 1863, parodia de *Il Profeta*.

Y no obstant, res més lluny de la veritat. Encare que petita, en Soler havia ja donat á la estampa una producció séva. Y 'l que li havia acceptada y publicada.... era don Joseph Anselm Clavé.

Efectivament: en l' *Eco de Euterpe*, periódich que la societat coral d' aquest nom publica fa trenta sis anys, figura la primera composició impresa del que més tart havia de ser lo popular *Serafi Pitarra*.

Es una balada titulada *La nina y la rosella*. A continuació del títol, porta una dedicatoria que diu aixís:

Dedicada á D. Joseph Anselm Clavé,

y comensa, textualment copiada, d' aquesta manera

«Quan lo foch del sol que eixia
 »Sobre la mar relliscava,
 »Una flor se desfullava
 »Y una nineta s' moria.»

La fetxa del número del *Eco*, que tinch á la vista, es l' del diumenje 31 d' Agost de 1862. Es un dato curiós que

poden utilizar los qu' escriguin la historia del gran autor dramátich, gloria del teatro de Catalnnya.

Un altre detall. En Soler encare no 's firmava llavors *Serafi Pitarra*. *La nina y la rosella* porta la firma de *Silva del Rio*. De manera, que si bé d' un modo fugitiu, l' ilustre poeta, avants d' usar lo pseudónim que després va ferlo popular, n' havia tingut un altre.

La balada de que parlo, firmada per *Silva del Rio*, figurará més tart en la colecció *Cuentos del avi*. Per cert que l' autor, al reproduhirla, va suprimir la dedicatoria, modificant ademés la composició d' un modo notable, en alguns passatjes.

Vejis las correccions que ja hi ha en la primera quarteta; segons la edició que avuy circula:

«Quant foch y or del sol que eixia
 »damunt del mar se gronxava,
 »una flor se desfullava
 »y una nineta 's moria.»

De totas maneras, lo fet es aquest: en Clavé fou lo primer que doná la má, que facilitá 'ls passos al llavors desconegut poeta; en Clavé lo presentá per primera vegada al públich; en Clavé va marcar la inauguració de sa carrera literaria.

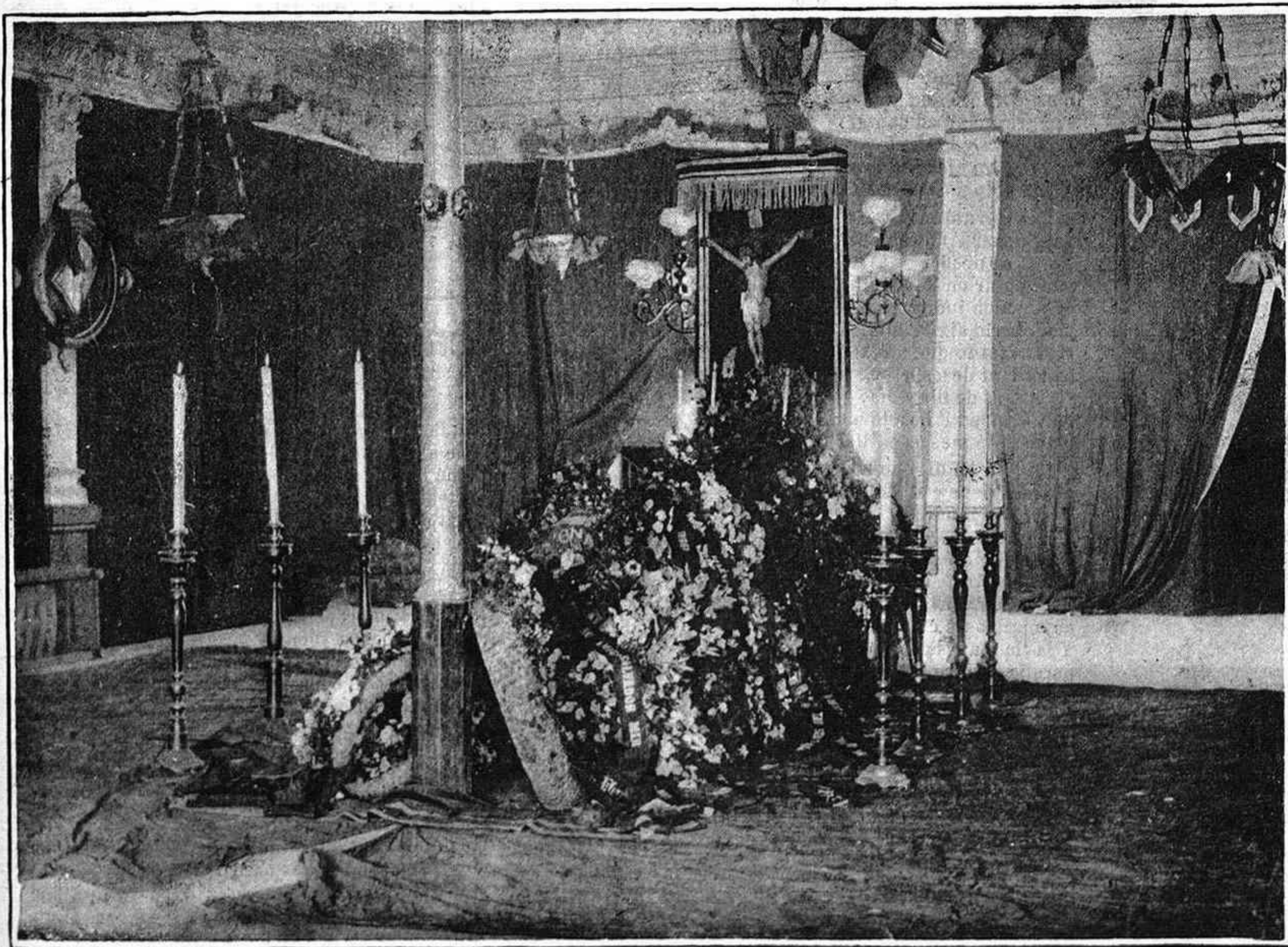
Y en Clavé, lo mateix Clavé que 'l dia 31 d' Agost de 1862 li prestava 'l primer servey publicantli 'ls primers versos, lo dia 6 de Juliol de 1895 li prestava l' últim favor deixantli un lloch en la seva tomba.

Lo immortal nom de 'n Clavé associat al primer y al darrer acte de la vida del gloriós Soler; el que va rébrel en l' aurora de sa existencia pública, rebentlo en lo palau de la mort....

¿Pot donarse una coincidencia més extranya?

A. MARCH.

DARRERS HOMENATJES

Lo cadavre de Frederich Soler, en la capella ardent (saló de descans de Romea)

(Fot. de A. S.—Xatart)

LO RELOTJER

Relotjer fa temps vaig ser
y relotjes anar feya
com que 'm veyà
la gent fent de relotjer,
tothom creya
que relotjes componia
y no veyan que tenia
un relotje malhaurat,
que 'l món va espatllarme un dia,
y que sempre mes ha estat
cada colp més espatllat.

Bé 'm cremava 'l pensament
cada jorn per adobarlo,
per posarlo
sempre en placit mohiment,
per mirarlo

senyalar com desitjava;
mes, per més que 'm angojava,
sempre anava adelantat.
Lo tocava y l' alentava,
li pregava ajenollat....
¡Cada colp més espatllat!

Consagrantme tot á n' ell
vaig dexar l' antich ofici,
ab desfici
vaig posar en lo novell
mon judici,
y adobarlo aixís volia,
y, fent tot lo que sabia
travallant desesperat,
y pensant de nit y dia,
may de Deu l' he adovat;
¡cada colp més espatllat!

¡Si l' hi he dit que 's deturés
ab veu trista y ab dolcesa!
De tendresa
no hi ha al mon qui més n' hi dés.
Sa feresa

may s' atura, sempre avança,
y ja perdo l' esperança
de mirarlo un colp parat,
Y ja 'm mata la frisança,
perque sempre l' he mirat
¡cada colp més espatllat!

¡Ni 'm recordo d' aquell temps
en que al punt com pochs anava!
Quan jo amava,
quan joyós y amant ensemps
senyalava

de l' amor l' hora eternida
que jamay lo cor oblida,
l' hora dolça d' amistat.
¡Ja fa temps que de la vida
sols dolors ha senyalat,
¡Cada colp més espatllat!

Sempre penso:—¿Qué faré,
que faré per adobarlo?

Deturarlo
per á sempre ¿com podré?—
Trocejarlo,
foll de rabia, á voltas juro,
y quan, insensat, procuro
sols d' un colp dexarl' trencat,
penso, ploro, y me deturo,
y 'l veig sempre ¡desditxat!
¡cada colp mes espatllat!

¿No hi ha al mon un relotjer
que 'l componga una vegada?

¿Sa dampnada
minutera de prim 'cer
desalada

pe 'l quadrant farà sa via,
sens que puga ni un sol dia
deturarlo ma ansietat?

No; que, fins en ma agonía,
l' haig de veure ¡desditxat!
¡Cada colp mes espatllat!

¡Si n' hi he dadas d' ilusions!
¡Si n' hi he dadas de venturas,

de dolçuras,
de creencias, de passions,
sempre puras!

Per sa fam devoradora
res es prou. Ma encisadora
joventut poch li ha semblat.
Horas, días, anys devora,
Y 'l veig, sempre ¡desditxat!
¡Cada colp mes espatllat!

Quan s' ature no ho sabré,
car la mort pendrà ma vida,
decidida;

ni allavors lo relotjer,
consumida

sa existencia per la pensa,
que donantli pena intensa
lo seu cor ha trocejat,
podrà veure com comença
lo relotje á estar parat,
car llavors, hauré finat.

Federico Soler

||o||

¡SERAFÍ PITARRA!

¡Ja no existeix! Lo poeta
que ab iniciativa ardida
doná forma, ánima y vida
al teatro regional,
ferit de la mort traydora
per la silenciosa dalla,
deixa lo camp de batalla
per buscá 'l llit eternal.

¡Plora, plora, Catalunya!
¡Apura la copa plena
d' eixa amarguissima pena
sense treva ni consol!
Ompla l' espay ab tas queixas,
branda tas altas campanas
y fes que turons y planas
vesteixin avuy de dol.

Fou ton autor predilecte,
lo qui t' ensenyá de riure,
lo qui en las taulas feu viure
los recorts del temps passat;
fou qui pintá 'ls teus afectes
y tas tradicions gloriosas
ab plomadas vigorosas
qu' encare ningú ha igualat.

Si ell glorificá als teus héroes

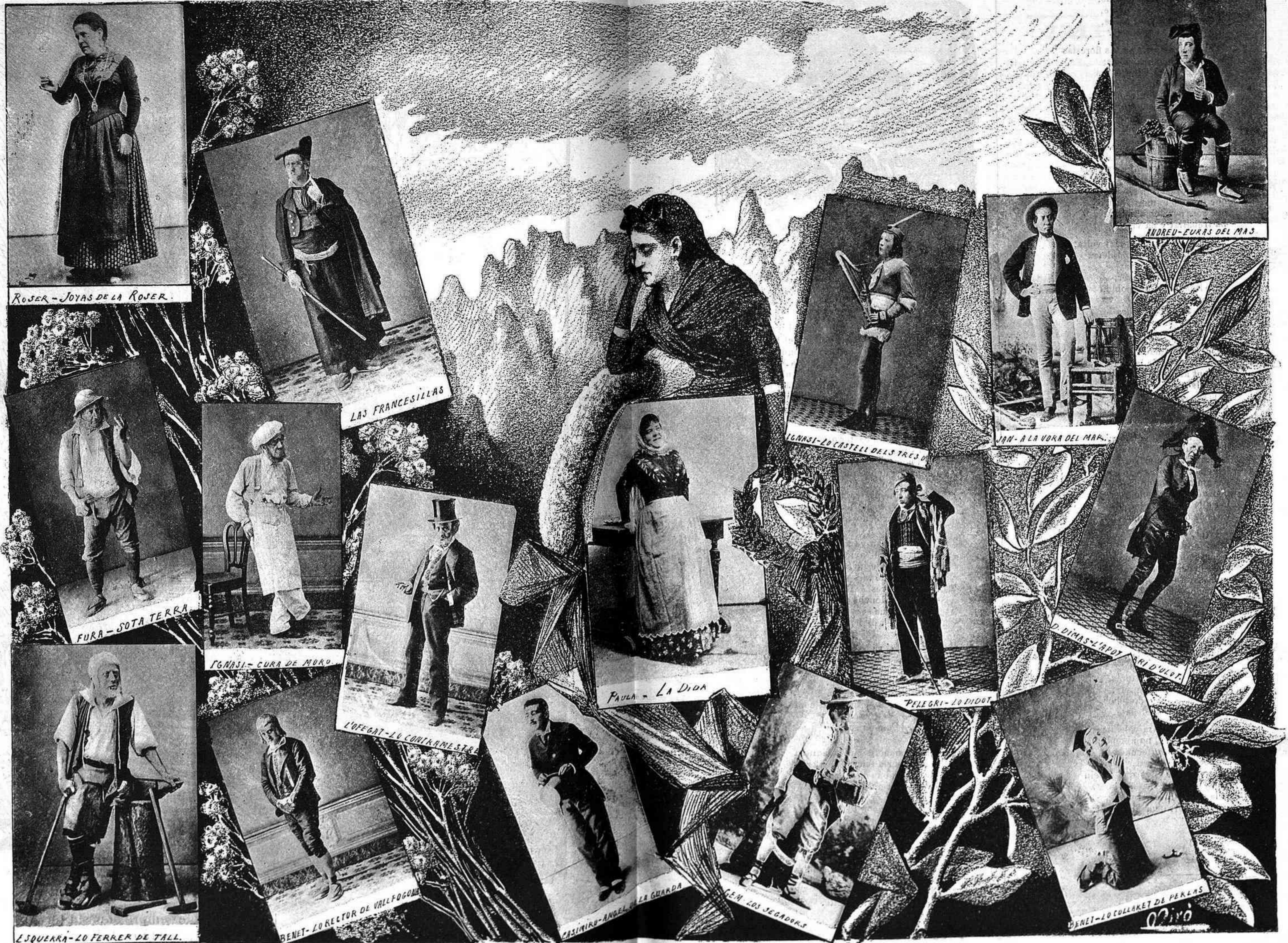
LA MUSA CATALANA

¡Passarán sigles y sigles,
pero estigas ben segú

de que sempre aquesta terra
pensará en tú!

LO DOL DEL TEATRO CATALÀ.—(Composició y dibuix de R. Miró).

¡Al autor mes fecundo de Catalunya!

y als que en la guerra batallan;
si bregá ab los que treballan
y senti ab la gent de cor;
¿podrás tú, colrat marino,
y tú, soldat brau y noble,
y tú, valent fill del poble,
negarli avuy ton recort?

Si ell s'extasiá ab tas florestas
y tos rius incomparables;
si entoná cants admirables
al mar, al camp, al aucell,
¿que méns farán los boscos,
y l'aureneta lleugera,
y 'l torrent y la ribera
que gemí y plorar per ell?

May, oh terra catalana,
per més que diguis y fassis,
per més que en sa llosa trassis
paraulas de gratitut,
may pagarás l'inmens deute
que tens ab lo mort ilustre,
que sóls per donarte llustre
ha treballat y ha viscut.

Contempla tot lo que 't volta;
lo séu recort tot ho omplena:
en la regional escena
cuberta avuy de llover;
en lo llenguatge del poble,
en nostra literatura,
per tot se veu la figura
del gran Frederich Soler.

Adorador entusiasta
de nostra estimada terra;
pujant al cim de la serra,
baixant al fons de la vall,
senti 'ls accents dels pajesos,
vejé sas festas y firas
y recullí las guspiras
que saltan als cops del mall.

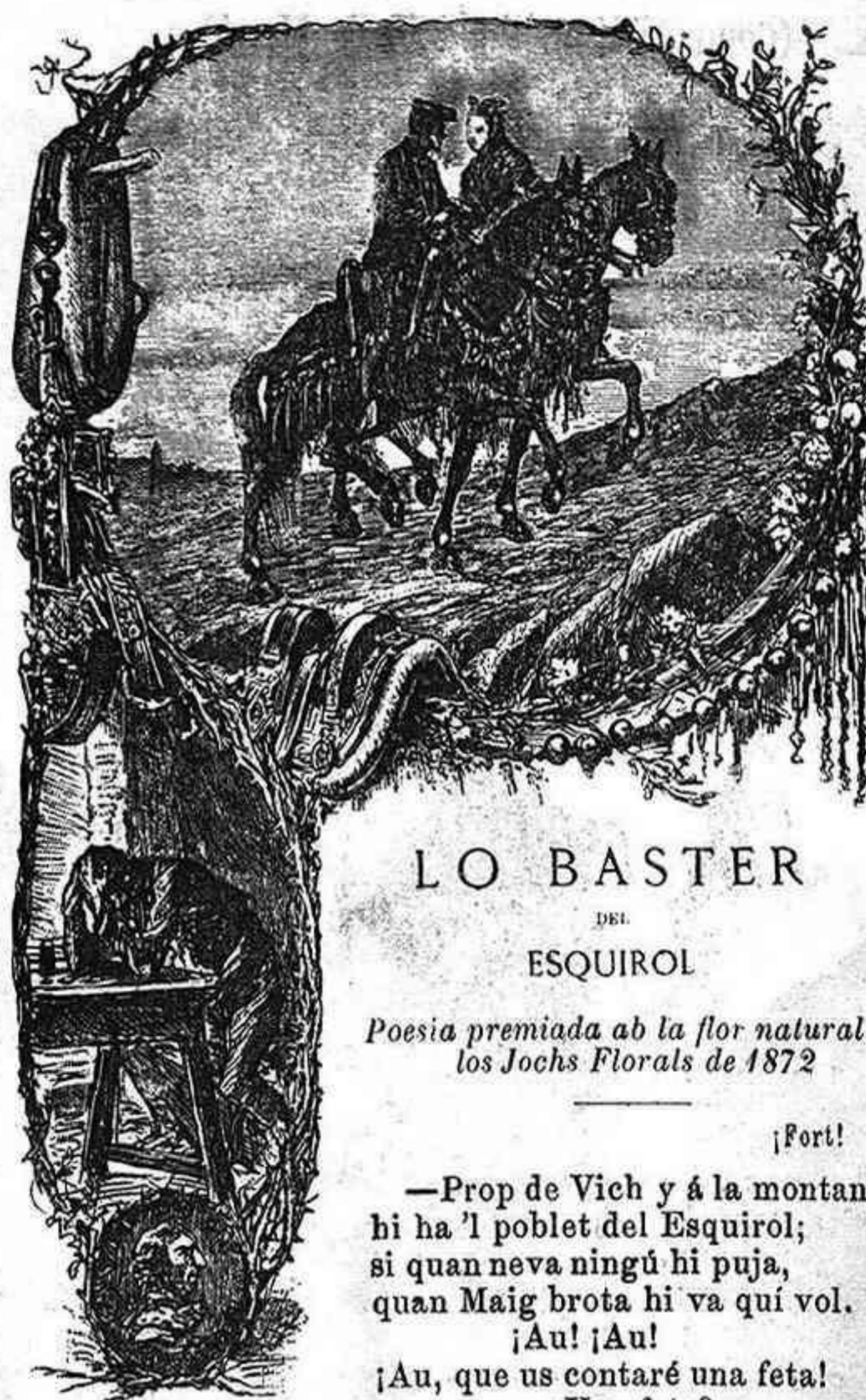
Aquí copiá la existencia
de la gent de la montanya;
allá arreplegá una estranya
llegenda de crims y horrors;
per amunt contemplá quadros
plens de tintas tenebrosas,
per allá cent deliciosas
escenas de purs amors.

Y tot, vestit ab las galas
de sa fantasia inmensa,
y encés ab la flama intensa
que son cervell abrassá,
enllassat ab fets històrichs
ó ab encisadoras faulas,
tot ho transportá á las taulas
del Teatro Catalá.

Abella de nostras glorias,
sa hermosa missió finida,
fuig del combat de la vida
y son esprit puja al cel;
pero al volá á las alturas,
com una prenda sagrada,
llega á sa patria adorada
un inmens tresor de mel.

Saborejém-la ara y sempre,
que la bona mel no abunda;
gosém de l'obra fecunda
del poeta malhaurat,
y fem que per anys que passin
jamay se perdi l'essencia
de la riquíssima herencia
que en Pitarra ens ha deixat.

C. GUMÁ.

LO BASTER

DEL
ESQUIROL

*Poesia premiada ab la flor natural en
los Jochs Florals de 1872*

¡Fort!

—Prop de Vich y á la montanya
hi ha 'l poblet del Esquirol;
si quan neva ningú hi puja,
quan Maig brota hi va qui vol.
¡Au! ¡Au!
¡Au, que us contaré una feta!
—¿Una feta?
—Si vos plau.

N' hi ha un baster que té una noya
qu' es bonica com un sol.
¿Qui no coneix la pubilla
del baster del Esquirol?
¡Lloch! ¡Lloch!
¡Lloch, que passa la pubilla!
—¿La pubilla?
Donchs no 'm moch. —

—¡Ay, quan va ab son pare á fira
si 'n replega d' aymadors!
Arracadas d' esmeragdas,
la soguilla de tres vols...
—¿Tres?—Tres.
—¿Diguéu donchs que deu ser rica?
—¡Que si es rica!
¡No 't dich res!

Mes, si richs son pare y filla,
diu qu' abdós son taral-lots:
que 'l xaruch no pensa massa,
que la noya pensa poch.
—¿Poch?—Poch.
Ja ho veureu ab lo que us conto.
—¡Vell y tonto!
—Com un soch.

Diuhen molts que la riquesa
va guanyarla fent un tort,
que, per robá una fadrina,
li van dar cent unças d' or.
—¿D' or?—D' or.
Y com diu que 'n té una gerra...
—¿L'es enterra?
—Té un tresor.

Diu qu' ell va deixar los matxos
ab lo bast y 'ls ronsals nous.
¡Ne volguéu de claus de plata!
¡Ne volguen de picarols!
—¿Molts?—Molts.

Massa 'l poble va parars'hi.
—¿Va parars'hi?
—¡Oh! ¡Y no ho vols!

D' allavors ençá rumbeja
lo baster com un senyor:
per ell un punt val mil lliuras,
y te punts quasi per tot.
—¿Punts?—Punts.
Prou los jovens se n' hi mofan
—¿Se n' hi mofan?
—¡Uy! ¡Quins uns!

Al ser que la fadrinalla
ja surt de missa major,
massa veuhen que ls filla
parla ab un que al poble es nou.
—¿Nou?—Nou.
Ja veureu com van tramars'ho.
—¿Van tramars'ho?
—¡Bé 's veu prou.

Lo seu pare que l' hi trova,
li 'n pregunta la rahó,
y ella diu... qu' ell... li demana....
Ahont trovar dos matxos bons.
—¿Dos?—Dos.
¡Oh! Va sé una traydoria!....
—¿Traydoria?
—¡Mes no fos!

Que son per robá una noya
diuli 'l jove en estant sols;
lo baster promet donarli,
dels que té, los dos mellors.
—¡Ell!—¡Ey!
Com que 'l fadrinet pagava....
—¡Ah! ¡Pagava!
—Com un rey.

Al barranch, digué, dexéulos
tan bon punt se ponga 'l sol.
—Vull cent doblas bitllo-bitllo.
—Bitllo-billo y tot ab or.
—¿Tot?—Tot.
Lo baster ja mitj somreya,
Ja las veyá
fent pilot.

Tantost lo sol va amagarse,
vinga guarni 'ls matxos bons.
Ja havian surtit del poble
tan bon punt lo sol fou post
¡Ninch! ¡Nanch!
Ja ab los mossos s' esperavan
—¿S' esperavan?
—Al barranch.

Lo vell va cofoy á casa
portant las cent unças d' or.
—¡Míralas com lluhén, noya!
No la veu... y arrenca un plor.
—¿Plor?—Plor.
Y ab uns jays! que condolia....
—¿Condolia?
—Feya por.

De bat á bat veje oberta
la porta que dava á l' hort.
Uns picarols s' allunyavan....
Lo baster ho entengué tot.
—¿Tót?—Tot.
No podia de vergonya....
—¿Ell vergonya?
—Dir ni un mót.

—¡Ay, pares que teniu fillas!
(Diu que crida en estant sol).
Jo ho vaig fer á un altre pare.
Déu castiga sens bastó.

—¡Fort!—¡Oy!
¿Crech que tu tens una filla?
—La pubilla.
—Donchs, seny, noy!

FREDERICH SOLER.

IMPRESIÓ

Distintas vegadas havia visitat la seva casa. Vivia en lo segon pis de un vell edifici del carrer del Carme. Al fons de l' entrada, á través de una reixa, s' hi veyá un magatzém de ferreteria. L' escala torsava á ma dreta, en trams desiguals y en un ambient á mitja llum, mes fosch que clar.

No sé qu' en Frederich Soler hagués volgut viure may en una casa nova. L' esquifida regularitat, los postissos adornos, los sostres de guix ab motlluras, tot aquest art farfantesch que l' especulació decorativa emplea pera recreo dels menestrals que volen aparentar senyorió, sacrificant als bonichs l' amplitut y 'l desahogo, li eran francament anti-pátichs.

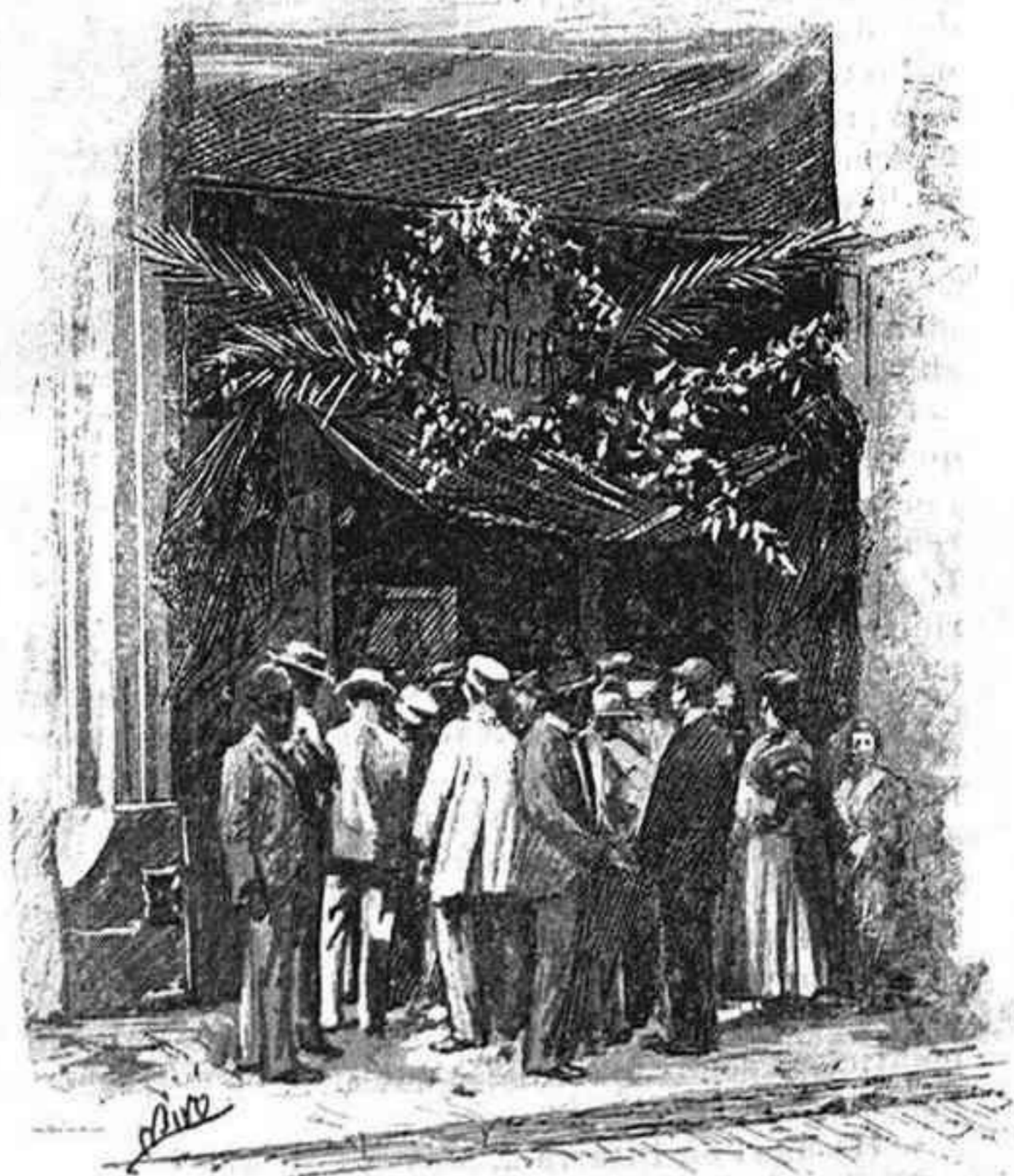
Ell preferia una habitació gran y espayosa, construhida segons la moda de mitjans del sigle ó encare millor de l' época dels frares. Era menestral acomodat y volia semblarho.

Recordo que la porta d' entrada de aquell segon pis del carrer del Carme era baixa, pero no tant, qu' ell que duya sempre barret de copa, hagués de acotarse ó de descubrirse per entrarhi. En cambi era molt ampla, talment com si s' hagués construhit ex-profés pera las senyoras ab mirinyach.

La saleta recibidor dividia la part del pis destinat á las visitas de cumpliment, del que estava dedicat á la vida de familia y á las intimitats dels amichs y dels companys. Al davant la sala y la cambra de cerimonia, rebent claror dels balcons que donan al carrer del Carme. Ni una sola vegada, mentres en Frederich Soler va viure, recordo haver penetrat en aquells dominis, perque sempre l' indicació de qui m' obria la porta, ja sigués algú de la familia, ja la minyona de servey, y fins las mevas mateixas camas, me conduhian envers lo mes fondo de la part posterior del pis, á través de un llarch corredor y de un enfilay d' estancias inundadas de un davassall de llum clara vinguda de un pati sumament espayós.

Per allá s' anava veyent al pas, lo típich menjador ab una taula rodona que, segons noticias, tenia una honrosa historia, puig era la mateixa que durant molts anys havia figurat en la rebotiga de la rellotjeria, y al entorn de la

PER EN FREDERICH SOLER!

La Llibreria Espanyola vestida de dol.

L' ENTERRO DE FREDERICH SOLER

qual s' hi asseya la jo-
venalla amiga de Sera-
fi Pitarra, que tant con-
ribuí á alentar-lo en
sos primers ensaigs li-
teraris. Sobre aquella
taula, en aquells temps
ditxosos, hi havia constan-
tment un plat, din-
tre del plat una xiera
que feya l' ofici de tin-
ter, y al voltant un
gran número de plomas
y un gran escampall de
quartillas de paper, es-
perant que cada hù hi
aboqués las sevas ins-
piracions.

A continuació del
menjador s' hi trobavan
salas adornadas ab mo-
bles vells, com cornuco-
pias, ventrudas calai-
xeras, armaris ba-
rrochs... tot un encant
de curiositats del pa-
ssat sigle y principis
del corrent, per quals
épocas sentia 'l poeta
una afició particular.

Allí hi tenia son ga-
binet de treball, ab
molts llibres, y també
molt desordre. Y en ell
hi rebia als amichs, als
intims, als actors de
Romea, als literats que
per un motiu ó altre
tenian que veurel. En
aquell local sempre 'm
va rebre á mí, y per
cert que las mes de las
vegadas treya del ca-
laix alguna composició
y me 'n donava lectu-
ra, preguntantme ab
infantil interés lo que
me 'n semblava.

* *

He dit avants que
may mentres visqué 'l
poeta havia tingut oca-
sió de visitar las salas
y cambras de la part
del davant de la seva
habitació. Ni ell s' ha-
via prestat á acompa-
nyarm'hi, ni jo tampoch
m' havia recordat may
de demanarli per no ha-
ver sentit ni 'l desitj
mes remot de penetra-
rhi.

La primera vegada
que hi entri sigué l di-
jous, dia quatre del cor-
rent, cap á posta de sol.
L' eco de que 'n Frede-
rich Soler havia mort s' extengué rúpídament per Barcelo-
na. L' empresa de Romea havia fixat endolats cartells en
totas las cantonadas. Lo teatro del carrer del Hospital es-
tava tancat y tenia domassos negres als balcons. Era l'
hora en que per aquell carrer sempre tan animat hi formi-
guejava una multitud atrafegada, entre la qual s' hi veyan
numerosos obrers que surtian del treball. Davant de cada
cartell hi havia un rotllo molt compacte.

Brotant de la boca de un transeunt de brusa y esparde-
nya, que anava en companyia de un altre del seu mateix
pelatje, va sortir una frase que ressoná en las mevas ore-
llas com una blasfemia.

—Ha mort en Pitarra... Mes val ell que jo...

Ni 'l treball vaig pendrem de llensar sobre aquell mise-
rable egoista una mirada de despreci.

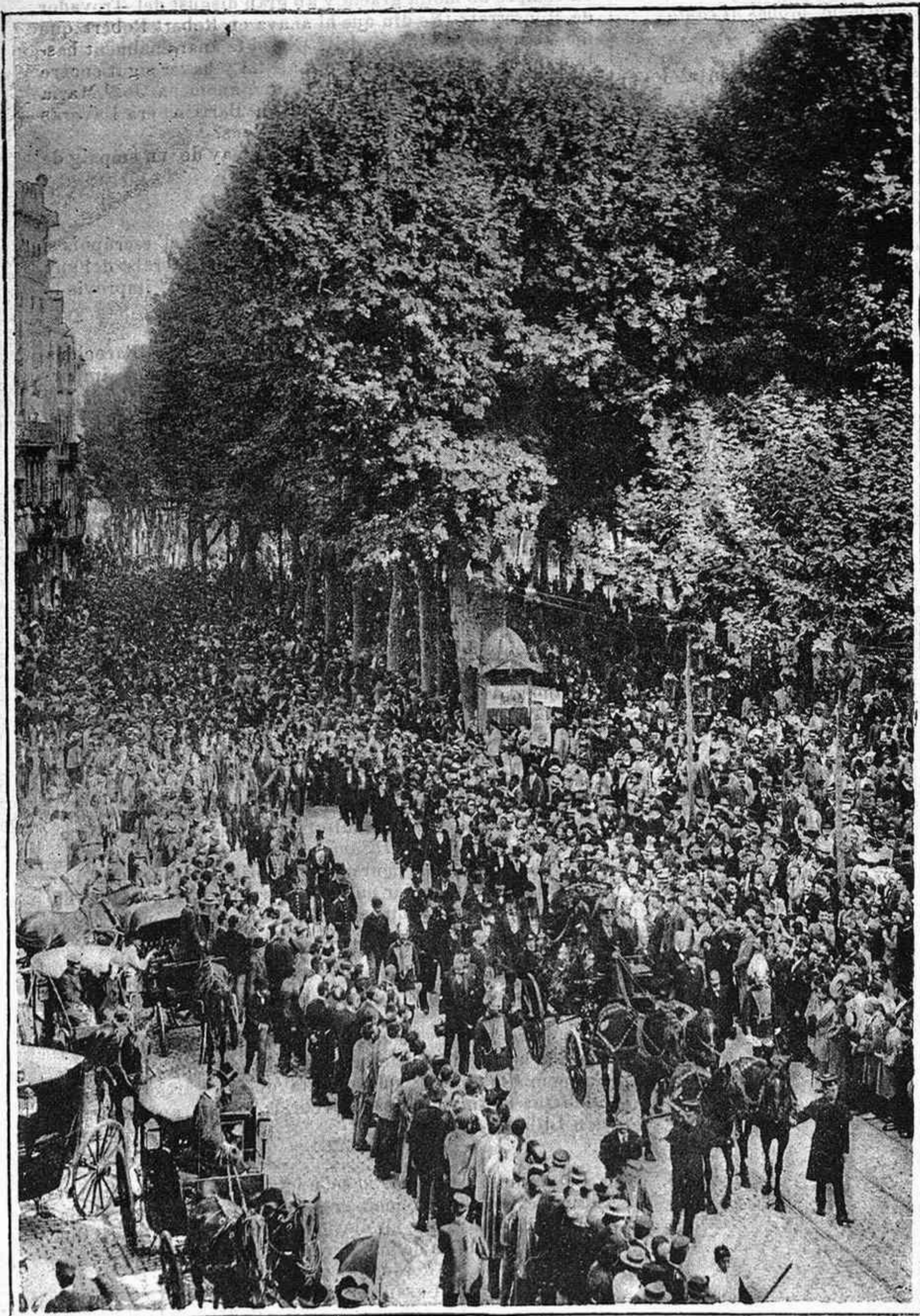
Desfile del corteig fúnebre per la Rambla. (Fot. de Esplugas)

Segui apressuradament la meva vía, atravessant l' estret
carrer de 'n Roig ab sas botiguetas y ab son color de poble;
sortí al carrer del Carme, y alguns segons després me tro-
bava en lo recibidor de la casa, en presencia del affigit fill
del poeta, del simpátich Ernest, valent en mitj de son des-
consol, enfrenant los seus nervis, buscant ajuda en sas ar-
reladas conviccions sobre 'ls misteris de la vida y de la
mort, que sempre, sian aquellas las que 's vulgan, infundeixen
un gran valor, quan son sinceras.

—Si 'l vol veure, passi—'m digué torsant no ja cap á la
part del darrera, com quan son pare vivia, sino acompa-
nyantme fins á la porta d' entrada de la sala de rebre, de
aquella sala que may havia visitat.

Allá vaig comprendre y sentir que no hi ha res mes ma-
jestuós, ni mes solemne que l' espectacle de la mort.

L' ENTERRO DE FREDERICH SOLER

Desfile del corteig fúnebre per la Rambla. (Fot. de Esplugas)

arrán de coll apareixia envolt entre 'ls plechs de la bandera catalana, ab sas llencas rojas y grogas, colors llam-pants de sanch y de llum, tot lo contrari de la mort. Aquella bandera l'havia estrenada 'l Centre Catalá en la memorable festa de Hostalrich, dedicada al poeta. Un altre símbol de gloria convertit [en mortalla.

Lo cap del cadáver eixia fora de aquell abrigall. Inmóvil, afinat, esblanquehit. los cabells de plata, de plata 'l bigoti y la perilla: lo front espayós, proeminent, fornal apagada ahont bulliren tantas ideas; lo nas ben perfilat; los ulls cluchs desprovistos de aquellas animadas llhentors ab que donavan forsa á las xispejants conversas ó de aquells núvols melancólichs ab que revelavan á voltas las preocupacions del seu esperit: closa per sempre mes aquella boca de la qual en paraula ardorosa, clara y ben timbrada, havia brollat tanta expressió de vida intelectual... La immobilitat, lo silenci, l'etern repós.

¡Ah! dintre la meva ánima, en las placas sensibles de la memoria va quedarme estampada aquella imatge, millor qu'estampada, grabada, y ab tan fondo relleu, que mentres visca he de conservar-la com un recort piados del poeta y del amic.

J. ROCA Y ROCA.

La sala estava totalment endolada: los balcons desapareixian sota 'ls negres tapissos, al igual que las portas de las estancias anexas. Agrupadas en las reconeras y alterant los negres paraments s'hi veyan coronas y joyas, los trofeus de las victorias alcansadas pel poeta en sa llarga y gloriosa carrera literaria. Al contemplarlas sentia 'l cor un fondo condol. ¡Quants esforços, quántas lluytas, quántas emocions, no representavan tots aquells objectes comprats ab trossos del cor y ab sustancia gris del cervell y ab vibracions y estrabadas de tot lo sistema nerviós!... ¡Qué poch segur es lo tresor de la vida y qué horriblement costosa resulta la gloria!

Lo cos inanimat del poeta presidia aquella exposició de galas valiosas, un dia tan radiant, y en aquells instants tan fúnebres. Estava jagut sobre un túmul, presidit per la imatge del Crucificat y rodejat de quatre blandons. Fins

No ha pogut exercir lo Diluvi son famós sistema egipci, ab motiu de la mort de 'n Frederich Soler, perque aixó hauria sigut un colmo; pero en cambi s'ha aprofitat de tan trist aconteixement per enaltir sense rahó als seus amigatxos y per postergar y deprimir als seus adversaris. Es un sistema egipci de nou género aplicat als vius ab motiu de un mort ilustre.

La llarga ressenya biogràfica que publicà 'l divendres dia 5 es un teixit de inexactituts. Qualsevol diria que al *Diluvi* la mala intenció li fa perdre la memòria.

Per si algú dupta de lo que afirmem, probas al canto.

**

Al fer la llista de las personas que conegueren al jove Frederich Soler en los principis de sa carrera, ni una sola vegada cita 'l nom de D. Valentí Almirall, que trabá ab ell íntimas relacions desde 'l primer dia en qu' Soler comensá á freqüentar lo club alegre instalat en un quint pis del carrer de Escudellers, relacions que no s' havian de interrompre en tot lo resto de la seva vida. Tant es aixís que 'n Frederich Soler visqué sempre en comunitat de ideas ab lo Sr. Almirall, y fins morí en los seus brassos, per ser l' únich amich que 's trobava en sa casa, al exhalar lo poeta son postrer suspir.

En cambi de aquesta omisió injusta ¡quin afany mes immoderat de citar á la gent de casa seva! Entre 'ls contertullis de la relletjeria de 'n Soler hi posa á n' en Sanpere y Miquel, que ningú dels que hi assistian recorda haverli vist may; hi posa també á n' en Manuel Patxot, que altra feyna tenia que anar á n' aquella tertulia, y altrás pretensions abrigava ben ajenas als esclats de aquella literatura sempre jocosa.

L' ULTIM CANT DEL POETA

«Allí hont lo mon' fa sombra á l' ona,
hont bufa 'l vent de la marina
y 's veu al lluny de Barcelona
lo fondo port,
un clot cavéu sota un' alzina
quan seré mort.»

(FREDERICH SOLER.—*Darrera cansó*)

¿Y no diu que hi anava també D. Víctor Balaguer, de qual romanticisme en Pitarra, en aquells temps se burlava sempre ab molta gracia y ab gran disgust del Trovador de Monserrat? ¿No diu que hi anava en Robert Robert que fins al any 66 residí á Madrid? ¿No hi fa anar finalment hasta á n' Quimet Bartrina (á qui, ab tot y haver sigut encare que curt temps redactor del *Diluvi*, anomena José María Bartrina), quan tothom sab qu' en Bartrina era llavoras un xicot de poch anys y residia á Reus?

Pero 'l *Diluvi* es aixís. No morirá may de un empaig de exactitut ni de conciencia periodística.

**

Ab la mateixa lleugeresa, ab igual falta d' escrúpuls s' ocupa 'l *Diluvi* del certámen dels Jochs Florals del any 1875, en lo qual en Frederich Soler copá d' improvis lo major número de premis y accésits.

Diu el *Diluvi*.

«Transcurria el año 1875 y celebrábanse en Barcelona unos Juegos Florales á los que se daba grandísima importancia como que formaban el Jurado calificador esclarecidos y renombrados poetas catalanes VALENCIANOS Y PROVENZALES.»

Res li costava al *Diluvi* consultar lo volúm de aquell any y hauria vist que 'l Jurat estava constituït en la següent forma: F. Pelay Briz, President; A. Blanch y Cortada, Celestí Barallat, Joseph Balari, Antón Aulestia, Joaquím Fontanals del Castillo y J. Roca y Roca, secretari, cap de quals senyors que jo sápigam es provenzal ni valenciá.

Y tot aixó ho diu pera mortificar á *ese Roca y Roca* á qui suposa inexactament qu' estava en aquells temps en bonas relacions ab en Sanpere y Miquel, y á qui atribueix una confiança renyida ab la séva formalitat. Si algú ha contat aquest quènto al *Diluvi*, consti que l' ha enganyat com un xino.... A no ser qu' ell se l' haja inventat, que tot podria ser.

¿Per ventura no dona per cert que 'l Sr. Guimerá havia sigut proclamat mestre en Gay Saber avants qu' en Frederich Soler?

No acabaríam may si 'ns proposessim comprobar una per una totas las inexactituts, falsetats y lleugeresas consignadas en la ressenya del *Diluvi*.

¡Bonica manera de honrar la memoria de un difunt tan digne de respecte, aviar en son honor tota una gabiada de *guatllas* y buidar tot un cabás de malas intencions!

Es molt notable la impressió d' en Frederich Soler sobre son llit de mort, pintada al oli, pel distingit artista senyor Galofre Oller.

Lo cap del plorat poeta está reproduït ab gran vigor y sense la més mínima vacilació. L' obra del pintor la reputém com á magistral, y de aquesta opinió participa 'l públich que ha tingut ocasió de veurela en los aparadors de ca'n Llibre.

La premsa de Madrid ja se 'n ha ocupat de la mort de 'n Pitarra; pero ab tan coneixement de causa y tan provehida de bons informes, que un diari per donar idea del mérit del gran poeta, publica de 'n Soler los versos següents:

«Perdue ja embolcallarse
en Casanovas ab ella,
pero ab gloria amortallarse
mostra be con adorarse
Deu bandera ques tan bella:
que per coincidencia estraña
mas que moltas ennoblida,
concentra en si tanta hazaña
que pot da pel mitj partida
dugas banderas de Espaya.»

¡Després á Madrid se queixarán de que aquí 'ls mirém malament!

¡Si copian lo catalá d' aquesta manera!

Hi ha hagut gent que fins qu' en Soler ha sigut mort no s' ha enterat de lo que l' insigne autor significava y valia. Es l' historia de sempre.

Ab los grans homes passa lo mateix que ab las dents: fins que 'ns cauhen no compreném la falta que 'ns fan.

L' Ajuntament, en sessió extraordinaria, prengué una pila d' acorts destinats á honrar y perpetuar la memoria del fundador del teatro catalá.

Potser es la primera vegada que Barcelona està unànimement conforme ab las resolucions dels seus regidors.

En l'enterro de Frederich Soler un curiós, tot y reconeixent la magnitud del acte, trobava que l'acompanyament no era tot lo numerós que s'havia d'esperar.

—Molta gent mirant lo corteig—deya,—pero la comitiva escassa.

—Es lo que ha de ser—li va replicar un altre:—l'acompanyament representa la platea y 'ls palcos....

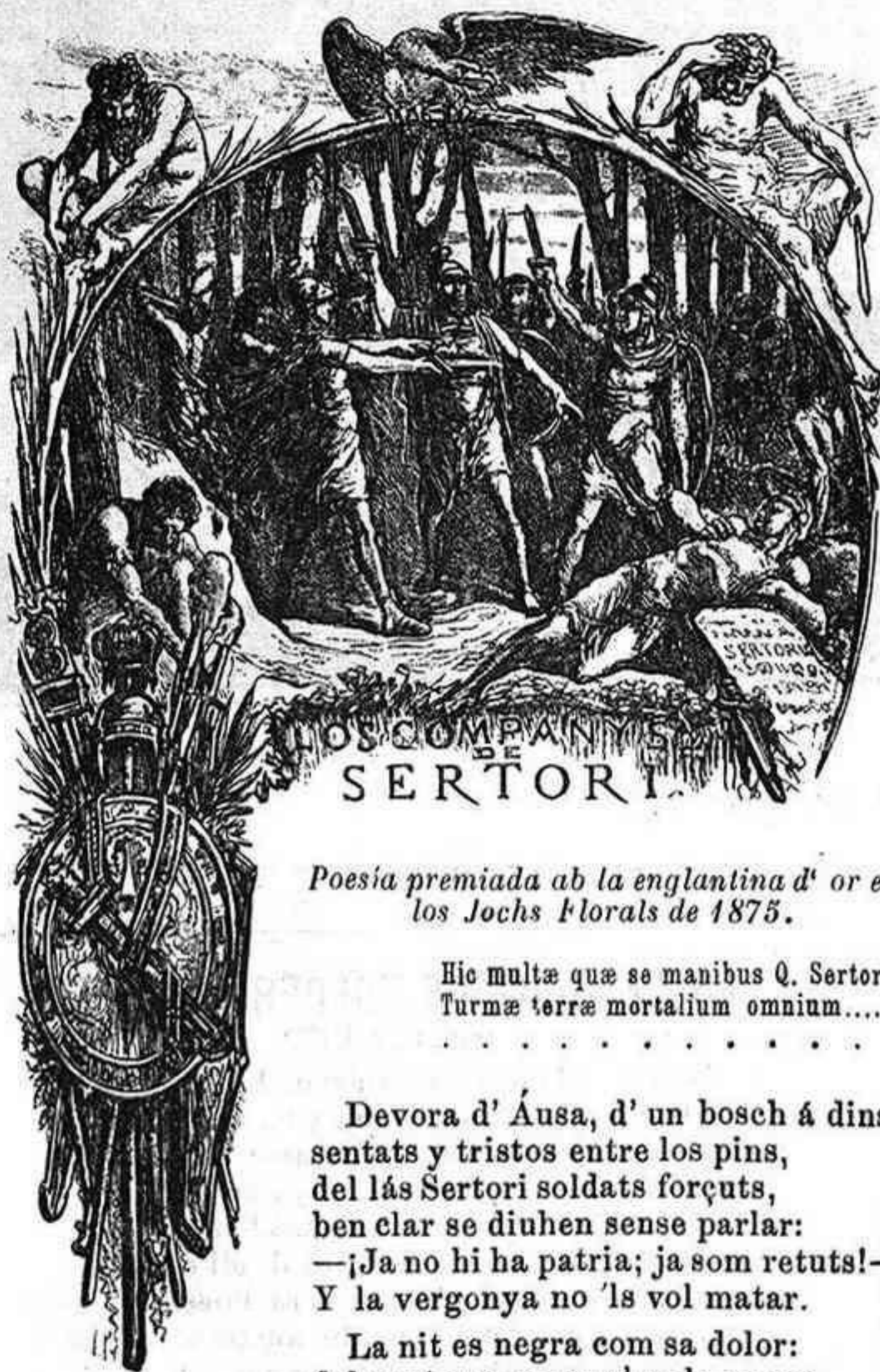
—Pero ¿y 'l públich?

—En lo lloch de costúm: *al públich.*

Una nota còmica, que podria titularse «L' estrem de la bona correspondencia.»

Una de las infinitas personas que al pas del cadáver de 'n Frederich Soler, se descubrian ab respecte, digué;

—El saludo per ser un gran poeta, y además, porque cada vegada que á Romea, al final dels actes el cridavam á las taulas, *ell també 'm saludava á mi.*

Poesia premiada ab la englantina d' or en los Jochs Florals de 1875.

Hic multæ quæ se manibus Q. Sertorii Turmæ terræ mortalium omnium.....

Devora d' Àusa, d' un bosch á dins,
sentats y tristos entre los pins,
del lás Sertori soldats forçuts,
ben clar se diuhen sense parlar:
—¡Ja no hi ha patria; ja som retuts!—
Y la vergonya no 'ls vol matar.

La nit es negra com sa dolor:
del vent que passa s' ou la ramor

brunzint pe 'ls arbres, y un vell qu' ho sent,
molt baix mormola:—Plorós está.
Companys, ohiulo, que conta 'l vent
la mort traydora del capitá.—

Un legionari contesta trist:
—Al gran Sertori morir no he vist.
—Aquella tarde, diu un soldat,
dos colps va dirme «soldat fidel.»
—Aprop sa tenda com encisat,
respón un altre, mirava al cel.

—Son crit d' ajuda, quan va morir,
diu un deceni, jo vaig sentir,
y encara, ohintlo, se 'm trenca 'l cor.
¡Pe 'l fals Perpenna va ser venut!—
y tots esclaman:—¡Sertori es mort!
¡Plorém la patria, l' honor perdut!

—Ja res nos resta, diu un soldat.—
Respón un altre:—Roma ha guanyat.—
Y brunz pels arbres mes fort lo vent.
—Nostras victorias perdudas son.
¡Adeu, Iberia!—cridar se sent;
y un vell pregunta.—¿Qué hi fém al mon?—

—Ningú contesta, restan callats,
creuhats los braços, los caps baixats,
y 'l vent que passa, xiula mes fort.
—Per á ser lliures tan sols podém,
diu un, refugi trobá en la mort.—
y tots exclaman:—Morir devém.

—¡Morim, un crida, morim aquí,
ahont al naixer lo sol vegí!

—¡Ay, patria meva! diu un soldat;
¡Dolça Salauris, ja no 't veuré!—
Y un legionari:—Tot ha finat,
crida, y á Emporis no tornaré.

—¡Santa Barcino, patria del cor,
may més ab joya veuré ton port!
Mormolan altres.—¡Morim aquí!
Tots cridan, y alçan, fent sagrament,
las mans en l' ayre, y 's sent brunzí,
blincant los arbres, mes fort lo vent.

—Ma patria es Grecia, m' aymia l' art,
y al mon per sempre vull recordar,
prenent un marbre, los diu un grech,
del gran Sertori la negra sort,
sa heroica historia, sa gloria, 'l prech
que diu nostr' ánima, donantnos mort.—

D' una decena lo capitá
li dicta:—«Ab ferro mort se van dá'
del brau Sertori soldats forçuts
car desitjavan morir com ell
y no volian viure retuts.»—
y graba 'l marbre lo curt coltél.

Lo grech treballa sense parar,
los colps que dona s' ouhen sonar
la vent s' ascolta més fort brunzir,
no llú una estrella, tot es fosc,
y tots mormolan:—Debém morir.
¡Adeu per sempre, gloria y amor!—

De sa estimada l' amor fidel
lo uns recordan, mirant al cel;
volan los altres, ab l' esperit,
cap á sa terra, cap á sa llar;
sempre treballa lo grech ardit,
los colps que dona s' ouhen sonar.

—Adéu per sempre, mare del cor!
Un jove crida, ¡plorau ma sort!
—La meva es morta respón un vell,
y avuy vers ulla se 'n va son fill.—
Lo grech treballa, de son coltél,
quan lo colp dona se veu lo brill.

—May més la febre del fort combat
tornará á encéndrem, diu un soldat.
—May més la joya del campament,
diu un atlétich centurió,
veuré.—Y escoltan brunzir lo vent
y 's sent del marbre lo sech ressó.

Als pins salvatjes tots recolzats,
creuhats los braços, los caps baxats,
remembran glorias, ditxas y amor;
lo grech treballa, negra es la nit,
mes no tan negra con sa dolor.

—Ja es fet, esclama lo grech ardit.

—¡Adeu, Iberia! se sent cridar;
á nostra patria per deslliurar
com forts lluytárem: morim com braus.
¡Adéu, Iberia! tornan á dir;
los que no volen may ser esclaus,
patria, 't saludan ans de morir.—

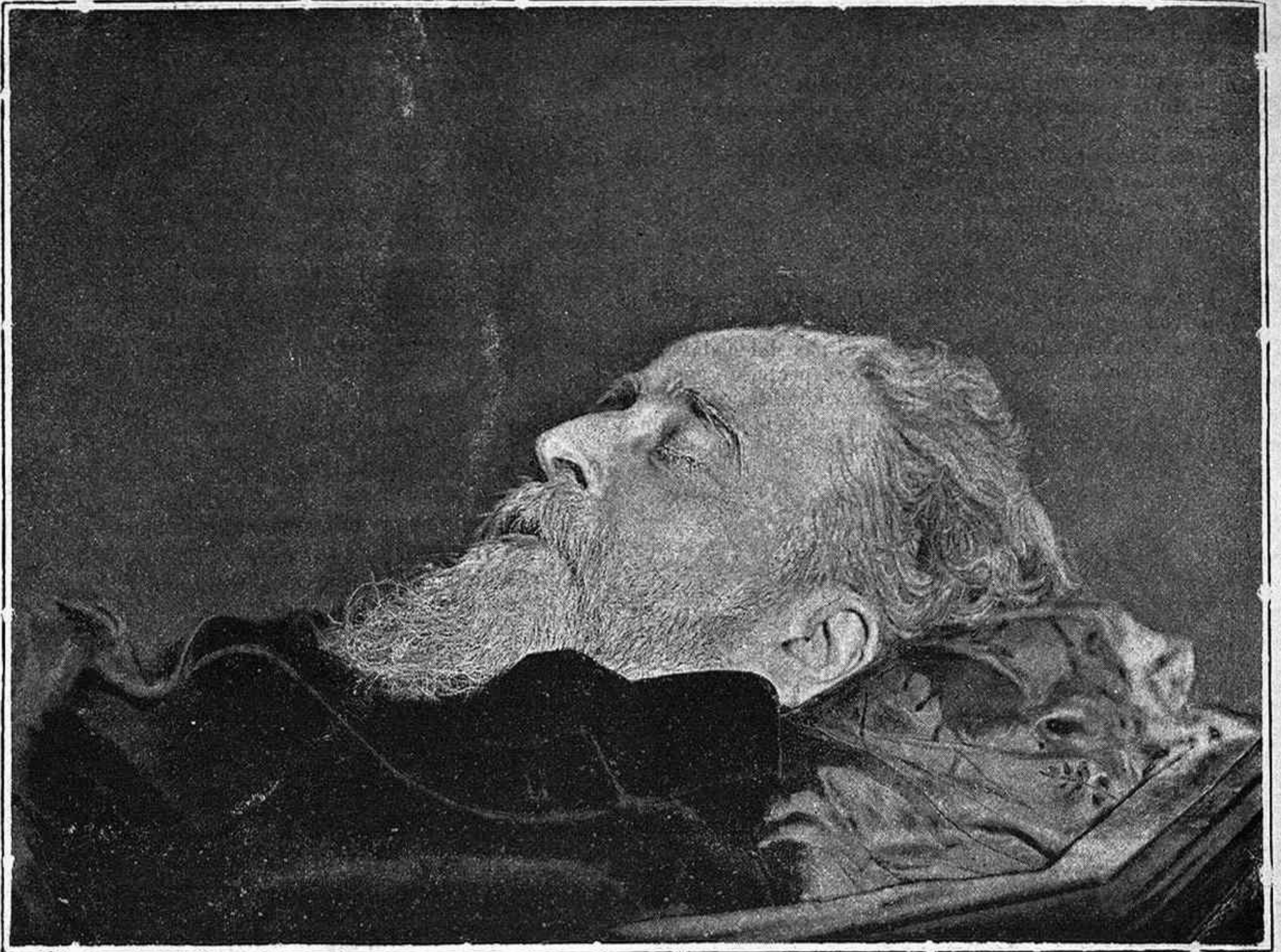
Y tots empunyan los curts coltells.
Y alçan los braços joves y vells.
De «Pluton, rebnos!» se sent un crit;
ja llú del auba la llum brillant;
un vell s' enfonza lo ferro al pit,
y diu morintse:—¡Companys, avant!

FREDERICH SOLER.

CORONA

No hem demanat ajuda á ningú pera tributar al plorat poeta l' expressió del nostre sentiment. Desitjavam fer un número enterament nostre, que si un mérit havia de tenir era 'l de la sinceritat y si algún valor podia alcansar aquest

FREDERICH SOLER

Lo cadavre del poeta.

(Preciosa instantánea de Rus, feta de nit, expressament pera LA ESQUELLA).

havia de ser degut á la reproducció de algunes de las més famosas composicions del popular é insigne Frederich Soler.

Ab tot alguns de nostres col·laboradors s'han apresurat á enviarnos, qui una flor, qui una llágrima. Algún altre no ha trobat més que un trist *escardot* en l'esterilitat del seu ingeni.

Ab las flors teixim aquesta modesta corona, que creyém contemplarán ab gust los nostres estimats lectors:

À SERAFÍ PITARRA

¡Pitarra ha mort! ¡Be ho plora la Musa Catalana!
Ensemps que 'ls ulls s'entelan humitejats de llágrimas,
y 'ls llabis se desclouhen fent pas á la pregaria,
y 'l cor destila pena y dol vesteix la Patria,
allá dalt, á la Gloria, se sent espatech d' alas,
eridorias d'alegria, canturias de gatzara
y ab dolsas melodias angélicas corrandas,
que ja té vida eterna l'autor de las *gatadas*.

FOLLET.

A FREDERICH SOLER

Ab lo cor trist y endolat
Catalunya entera 't plora,
¡puig la Parca aterradora
ta vida 'ns ha arrebatat!
¡Mes.... no has mort! ton nom grabat
en la historia quedarà,
y sempre 't recordarà
Catalunya al despertar....
Los ulls ¡ay! podrán secarse....
¡¡son cor sempre 't plorarà!!

J. ALAMALIV.

EN LA MORT DE FREDERICH SOLER
SONET

Mireu.... ¡Dorm l'etern son! La lluyta fera
del Geni y de la mort, fineix un dia....
y *al no res* ha tornat, la fantasia
que orgull va ser de Catalunya entera.
Endola ¡oh Pátria! ta immortal bandera.
Tas flors ¡oh Escena! damunt d'él·l destria.
¡Romp en cants de dolor, sacra Poesia!
¡Enjóyat pera rébrel, tomba austera!
¡Enterréu junt ab ell ceptre y corona
puig 'l rey, Soler fou, de nostra escena
y tal volta ningú puga ja ser ho!
Explaya ¡oh Pátria! ta profunda pena,
honra 'l nom de ton fill ¡oh Barcelona!
¡De genolls catalans! ¡No es un torero!!

M. ESCRIU FORTUNY.

A FREDERICH SOLER

Parteix en pau, ves descansat, poeta:
¿no es el mon un teatro?
¿No es terminat el drama de ta vida?
Ara, donchs, ara vá á esclatar l'aplauso.

APELES MESTRES.

Demá dissapte sortirà NÚMERO EXTRAORDINARI de
LA CAMPANA DE GRACIA
consagrat exclusivament á la memoria del malograt
poeta **FREDERICH SOLER.**

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.